

האתגר והמענה: מה אמר אל'חביב בורג'בה - וכיצד הגיבו על הצעותיו

...והכנסת צוחקת

התגובה הישראלית להצעותיו של נשיא תוניסיה. על כן מפרסם "העולם הזה" פרק שני של הצהרות בורג'בה - אחרי הצהרותיו הראשונות בירושלים העתיקה ובבירות - וכנגדן תגובות ישראל.

פצצת-השלום של בורג'בה היא פצצה מילולית. על כן חשוב לדעת מה בדיוק הצהיר, בכל אחת מן ההזדמנויות בהן העלה את רעיון הדו-קיום בשלום עם ישראל. חשוב גם לדעת מה היתה

מאף אחד מכם שהנה מצאתם ערבי אחד, שניים, שלושה...

שמי: בורג'בה...

(צחוק באולם)

תופיק טובי: את חושבת שדיבורים כאלה הם רציניים? שרת חוק, האחראית להשגת שלום - כך תדברי?

9.4.65 - אראל גינאי, פרשנו המדיני של ידיעות אחרונות:

אין אנו צריכים להפריז בהערכת חשיבותה של אופניסית השלום של חביב בורג'בה, הגם שאין אנו יכולים, או צריכים, להתעלם ממנה.

אייאפשר להפריז בחשיבותה, מאחר שבאותה שעה בה דיבר בורג'בה על פתרון של שלום, התקיים בקאהיר סמינר מוקדם לבעיית הפלשתינאית. החלטותיו של סמינר זה היו שונות ל- גמרי מהמלצות בורג'בה. הן היו קיצו-ניות ובתל-יפטרניות.

יום. הכל כדי לזכות בפופולריות ובמחיר אות-כפיים.

הם הסכימו - באופן פרטי

ובכל זאת, עובדה היא, כי בורג'בה הפריך רעיונות, הצריכים להיקלט ולג-בוס במשך הזמן בעולם הערבי. אין אנו צריכים לחנוק רעיונות אלו בעודם בארבע, עלי-ידי יצירות מתיחות (בגבול הסורי), שאינה תמיד הכרחית.

כל זה מחייב מדיניות גמישה ו- עדינה יותר מזו הקוראת ל"מכת אב-רוף" על השולחן, או לפעולה של ממש...

11.4.65 - סופר מעריב בפאריס, בצטטו "מקורות יודע-ידבר" מבין מעצ-בי המדיניות הישראלית באירופה:

הגישה הרשמית של כמה נציגים ישראליים... היא עתה זו: בורג'בה ו- נאצר רוצים להגיע בעצם לאותה מטרה אנטי-ישראלית, בדרכים שונות. אך זרכו של בורג'בה מסוכנת יותר לישראל, מכיוון שבניגוד לנאצר הוא מסתיר את כוונותיו האנטי-ישראליות בהצהרות של שלום.

מה שמצער הוא, שכנראה חסרה לישראל אינפורמציה מדויקת על מה שקדם להצהרות בורג'בה, ומה זירבן את נשיא תוניסיה לומר מה שאמר. נראה כי התגובות הישראליות מתבססות יותר על הערכות, מאשר על ידיעות לגופו של עניין. חוגים ישראליים בפא-ריס אינם מתעלמים עתה מכך, שיהיה צורך של ישראל להיאבק בזירה המדי-נית עם "רוח בורג'בה".

12.4.65 - עורך ידיעות אחר-יות, ד"ר רוצה רוזנבלום:

ובכן, מה רוצה בורג'בה? תחילה אמר שהוא רוצה בשלום עם היהודים. אך מה משמע עם היהודים? האם פירושו עם מדינת ישראל, או רק עם העדה היהודית באימפריה ערבית? אחר בא והצהיר שמאמצי נאצר לפ-תור הסכסוך באזור נכשלו ולכן - מזה השתמשה כאילו נימת הכרה ב-ישראל, ויפנה אל לפתע הוא הצהיר שתחילה יש לבתר את ישראל ולמלאר תה פליטים ערבים, ואחרי כן לראות מה לעשות בה...

יש רק דרך אחת לבדוק דברים מ-יטודם: להיפגש...

15.4.65 - מאמר בחתימת "יום-טוט" במעריב:

קשה לנו קצת להבין את המשמעים וחוזרים ומשמעים אצלנו בימים אלה דברי טענה ותרעומת של העדר "תשור" בה "ישראלית" להכרזותיו של בורג'בה: על העדר תגובה חיובית מצד ממשלת ישראל, שתקבל בברכה את דבריו ו- תעודד את בשורת המיפנה שבפיה. האמנם יש צורך בהכרזה מצי-

אמרתי למנהיגי ערב: משך 17 שנה ניסיתם את דרככם שלכם - ונכשלתם, מדוע אין אתם רוצים לנסות עתה את הדרך שאני מציע לכם? עתה הם מסר-בים להסכים עמי, אך בעוד עשר שנים יוחזרו שצדקתי.

5.4.65 - מחנך ההודעה המשו-תפת של בורג'בה והמרשאל טיטו, בתום ביקורו של נשיא תוניסיה ב-יגוסלאביה:

יש לחפש פתרונות של שלום לכל המלחמות והמשרבים בדרום-מזרח אסיה, בקונגו ובמזרח התיכון.

9.4.65 - בורג'בה, במסיבת עיתונאים באחונה, בתשובה לשאלה אם נכון לומר שעבד-אל-נאצר הוא מנהיג כל הערבים:

בחוקת הליגה הערבית, סעיף 8, נאמר כי כל המדינות החברות שחת בריבונות ובעצמאות. אנו רואים בנשיא עבד-אל-נאצר כעומד בראש המדינה ש-היא אולי החשובה ביותר בין מדינות ערב, אבל תוניסיה, שלחמה 30 שנה לריבונותה ולעצמאותה, אינה מתכחשת לחתר על אלה ולמסרן שי למישהו. אין לערבים מנהיג אחד. קיימים מנהי-גים רבים של אומות ערביות רבות.

12.4.65 - בורג'בה, בראיון מיוחד שהעניק לסופר העתון הפריסאי לה פיגארו:

יש צורך לקיים את החלטות האו"ם בקשר לבעיית פלסטין, אך בה במידה יש צורך להכיר בהחלטת האו"ם שעל פיה הוקמה ישראל. הכרחי ליצור אחידת שלום וקיום-יחדיו בין ישראל ומדינות ערב.

אם יקבלו את החלטות האו"ם כולן, יהיה זה פתרון לפליטים הערביים, ש-יקבלו חלק מאדמותיהם שגורשו מהם. אולם חשובה מזה יצירת אחידה של שלום ושל קיום-יחדיו, של סיפוק ושל ויתורים. לכן אני שאף.

13.4.65 - בורג'בה, בראיון שהעניק לכתב תחנת השידור אירופה מ-1:

יש ליישב מחדש את הפליטים הער-בים ולשלכם בחיים החברתיים של ה-מדינות בהן הם חיים כיום. אין פירושו של דבר שאני ידיר של ישראל, אלא שאני נוכח בעובדה שצרפת קלטה בהצ-לחה מיליון פליטים לאחר שאוזאס ו-לורן נותקו ממנה אחרי המלחמה עם פרוסיה. ואותה קליטה לא נעצה מצר-פת את החורתם של אותם מחוזות ל-חיקה, לאחר מלחמת העולם הראשונה.

15.4.65 - אל'חביב בורג'בה, בראיון שהעניק בתונים ליואן דניאל,

דברי

תשובה בישראל

24.3.65 - עורך לה מונד ל-ענייני המרחב, אריק רולו, בדוחו ב-עתונו על ראיון עם שרת החוק הישראלי:

מאדאם גולדה מאיר לא ידעה דבר על הצעת-השלום שנוסחה לאחרונה על-ידי מר פיאר ג'מאיל, מעל עמודי לה-מונד.

24.3.65 - סגן ראש הממשלה אבא אבן, באסיפה בתל-אביב:

סנונית אחת אינה מבשרת את האביב, ומה גם שהסנונית משנה את זימרתה מדי יום ביומו... מי שאומר שאפשר לקיים יחסים בין יהודים וערבים אינו אומר שום דבר בעל ערך, שכן המדובר לא ביחסים בין אנשים או עדות, אלא בין מדינות ריבוניות. מי שמתעלם מ-מדינת ישראל לצורך יחסים אלה, מתעלם מן העיקר.

26.3.65 - שרת החוק גולדה מאיר, בשובה מפאריס, בתשובה ל-עתונאי אשר שאלה אם בדעת משרד החוק לנקוט ביוזמה כלשהי לאור הצ-הרותיו של בורג'בה:

נראה...

דברי

אל'חביב בורג'בה

15.3.65 - אל'חביב בורג'בה, בסעודה רשמית שערך השאה הפרסי לכבודו, בטהראן:

לא שינאה, אלא השאיפה לחידוש כבוד האדם היתה השראה למאבק תוניס-י לעצמאותה, ובשם אותם העקרונות מתייצבים כיום הערבים כולם נגד ישרא-ל.

24.3.65 - שגריר תוניסיה ב-פאריס, מוחמד מסמודי, במסיבת עתו-נאים:

אין לפתור את בעיית פלסטין ב-מלחמה, אלא בדיונים ובשיחות... מדי-נות ערביות שונות מגלות חוסר-הבנה בקשר להצהרות הנשיא בורג'בה בעניין זה... קיומה של ישראל ב-17 ה-שנים האחרונות הוא עובדה. ישראל פתרה את בעיית קורבנות הנאציזם, שזכו להבנות הכל, כולל העולם הי-ערבי.

...ישראל ניצלה באורח ציני את הצהרותיו האחרונות של הנשיא בור-גיבה. בכל זאת זרע הנשיא בורג'בה, בעת מסעו במזרח התיכון, זרעים העתי-דים לנבוט, במקום או במאורח. כי לא ייתכן להציג את כל הבעיות ב-מונחי-מלחמה. היצרים מאפילים על ה-בעיה היהודית-ערבית. דרושה תאורה אחרת, כדי לגשת לפתרונה.

נעשה עוול - צחוק באולם

28.3.65 - אורי דן, סופר מעריב בפאריס:

עורכי ז'אן אפריק, השבועון התוניסאי בלשון הצרפתית, קיבלו את הסכמתו של בורג'בה, לפני שפירסו את תוכניתו להקמת פדרציה מזרח-תיכונית, בה תשתלב גם ישראל. יתר-על-כן, העורכים התייעצו גם עם פקי-דים בכירים במשרד החוק הצרפתי, שהביעו דעה חיובית על הרעיון.

לאור כל אלה מתמיהה עמדת חוגים ישראליים רשמיים באירופה, הנוטים כנראה להתעלם ממה שהתרחש מאחורי הקלעים, לפני הצהרותיו של בורג'בה.

30.3.65 - מתוך פרטיבל הי-כנסת:

גולדה מאיר: אציג אתגר בפני כל חברי הכנסת - יקום מישהו ויטביר לי בדיוק מה הן תוכניותיו של בורג'בה... אני אומרת - ואינני מתביישת להגיד - שאינני יודעת. אני מעזה לומר שאין אף חבר-כנסת אחד היודע. אבל הוא אמר - לא מלחמה. הוא אמר: הידברות... (בפנותה לח"כ מפי"ם ישראל ברזיל) אני אציע ל-ממשלה שאתה תיטע אל בורג'בה, או שתביא לארץ את בורג'בה או את שלי-ח, או שתיטע אל בורג'בה ותנהל אתו משאומתן על שלום בין הערבים ובין ישראל.

ויקטור שמיטוב (מפי"ם): מדוע אין את מציעה לבורג'בה תוכנית קונסט-רוקטיבית?

גולדה מאיר: עוד לא שמעתי

26.3.65 - בורג'בה, בנאום בפני בית-הנבחרים התורכי באנקרה:

נעשה לערבי פלסטין עוול גדול, שבבצעי אינם מנסים לתקנו. להיפך, הם פועלים להחמרת תוצאותיו. שמונה שנים אחרי החלוקה האכזרית של פלסטין ו-הקמתה של מדינת ישראל היינו עדים לתוקפנות נגד מצרים, בפרשת סואץ; ושמונה שנים לאחר אותה תוקפנות, אנו עדים להטיית מי הירדן עליידי הי-ישראלים.

...אינכונות זו לתקן את המעצת עומדת בניגוד לאפשרויות המסתמנות לחידוש הדרישה בין הקולוניאליסטים והמדכאים של אתמול, לבין קורבנותיהם בעבר. הסיכסוך בין ישראל והערבים הוא פרשה של נישול בכוח, שלא בא על תיקונו. על כן מעוררת האומה הפלסטינית בפני כולנו בעייה, שאין להתעלם ממנה. לא נסכים בעניין זה לכל התיישנות או אדישות. לא נשלים עם שיכתה או לאות.

4.4.65 - בורג'בה, בראיון ש-העניק לטלביזיה הצרפתית, בעת ביקורו אצל הנשיא טיטו בבלגראד:

למרות ההתקפות שערכו עלי כמה עיתונים ערביים, אני חוזר ואומר ש-הגיעה השעה למציאת הסדר-פשרה עם היהודים. אמרתי לכל המנהיגים הער-בים אותם הדברים, והם הסכימו עמי - באופן פרטי. אבל כאשר הם מדברים לפני ההמון, הם משנים לחלוטין את דעתם. הם מבטיחים הבטחות שוא, הרים וגבעות. נצחון. לא מחר - הי-